

ความแตกต่างของพัฒนาการของเด็กอายุ 1 - 5 ปี ระหว่างเด็ก ในกรุงเทพฯ กับเด็กในภาคเหนือตอนบน

นงคราญ สมบุญมี*

อลิสา วัชรสินธุ**

Somboonmee N, Wacharasindhu A. Differences of Developments of children age 1 - 5 years in Bangkok vs. North Region of Thailand. Chula Med J 2015 May - Jun; 59(3): 313 - 23

- Background** : *Children age 1 - 5 years in Thailand are the future of the country. They were born in different regions of the country; few studies have been done regarding child development, and comparative studies of child developments in different regions of Thailand.*
- Objective** : *To study and compare child development and its associated factors in pre-school children age 1 - 5 years in Bangkok and the Northern Region of Thailand.*
- Design** : *Comparative studies.*
- Setting** : *Bangkapi, Bangkok and Li, Lamphun pre-school*
- Materials and Methods** : *Data were collected from 260 children: 130 from Bangkok and 130 children from Lamphun, aged 1 - 5 years old. TDSI (Thai developmental skills inventory) and questionnaire was used for data collection. Descriptive statistics used were Hypergeometric Distribution, Chi-square and Fisher's exact test.*

* นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- Results** : *This study showed no differences in child development between both regions. As for fine motor development, in Bangkok factors influencing child development were living with both parents and parents' marital status ($p < 0.001$) and children in nuclear family ($p = 0.011$) whereas in Lumphunis children living with parents' marital status ($p = 0.005$). As for receptive language development, in Bangkok a factor influencing child development was children playing mobile games more than 3 hours per day ($p = 0.025$). As for expressive language development, in Lamphun factors influencing child development were maternal smoking before pregnancy and during parenting ($p = 0.034$ and $p = 0.025$). As for personal and social development, in Lamphun factors influencing child development were maternal smoking and drinking during pregnancy ($p = 0.038$ and $p = 0.031$)*
- Conclusion** : *The study showed no differences in child developments aged 1 - 5 years in both regions.*
- Keywords** : *Child development, Bangkok, Northern Region.*

Reprint request : Wacharsindhu A. Department of Psychiatry. Faculty of Medicine.
Chulalongkorn University. Bangkok 10330. Thailand.

Received for publication. April 20. 2014.

นงคราญ สมบูรณ์มี, อลิสา วัชรสินธุ์. ความแตกต่างของพัฒนาการของเด็กอายุ 1 - 5 ปี
ระหว่างเด็กในกรุงเทพฯ กับเด็กในภาคเหนือตอนบน. จุฬาลงกรณ์เวชสาร 2558 พ.ค. - มิ.ย.;
59(3): 313 - 23

เหตุผลของการทำวิจัย : เนื่องจากเด็กอายุ 1 - 5 ปี จะกลายเป็นกำลังสำคัญของประเทศ
ในอนาคตเด็ก ๆ เหล่านี้ได้เกิดในภูมิภาคที่แตกต่างกันไปในประเทศ
และเนื่องจากยังไม่มีข้อมูลการศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างของ
พัฒนาการของเด็กกลุ่มนี้

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาความแตกต่างของพัฒนาการและปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการ
ของเด็กอายุ 1 - 5 ปี ในกรุงเทพฯ กับเด็กในภาคเหนือตอนบน

รูปแบบการวิจัย : การศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Studies)

สถานที่ทำการวิจัย : โรงเรียนในเขตบางกะปิ กรุงเทพฯ และในอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

ตัวอย่างและวิธีการศึกษา : เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเด็กอายุ 1 - 5 ปี ทั้งหมด 260 คน
ในกรุงเทพฯ จำนวน 130 คน ในจังหวัดลำพูน จำนวน 130 คน โดยใช้
แบบคัดกรองพัฒนาการเด็กอายุแรกเกิด - 5 ปี ฉบับกรมสุขภาพจิต
(70 ข้อ) (TDSI) ทดสอบพัฒนาการเด็ก และใช้แบบสอบถามสำหรับ
ผู้ปกครอง ใช้การทดสอบการแจกแจงแบบ Hypergeometric
Distribution ด้วย Exact test ทดสอบความแตกต่างของข้อมูลทั่วไป
และเปรียบเทียบความแตกต่างของพัฒนาการเด็กของทั้งสองที่ตรวจ
สอบปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็กด้วยสถิติ Fisher's Exact Test และ
Chi-Square

ผลการศึกษา : พบว่าไม่มีความแตกต่างของพัฒนาการทั้ง 5 ด้าน พัฒนาการด้าน
การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา (FM) ในกรุงเทพฯ พบปัจจัยที่
สัมพันธ์กัน คือ บุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยในเด็กที่อาศัยอยู่กับทั้งบิดา
และมารดา มีพัฒนาการที่สมวัยมากกว่าเด็กที่อาศัยอยู่กับบิดาคนเดียว
มารดาคนเดียว ญาติ หรืออื่น ๆ ($p < 0.001$) เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่
บิดามารดาที่มีสถานภาพสมรสกัน มีพัฒนาการที่สมวัยมากกว่าเด็ก
ที่อยู่ในครอบครัวที่มีบิดาและมารดามีสถานภาพหย่าร้าง แยกกันอยู่
และเป็นหม้าย ($p < 0.001$) และเด็กที่อยู่ในครอบครัวเดียวมีพัฒนาการ
สมวัยมากกว่าครอบครัวขยาย ($p = 0.011$) ในขณะที่ในจังหวัดลำพูน
พบปัจจัย คือ เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสกัน
มีพัฒนาการที่สมวัยมากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีบิดาและมารดา

มีสถานภาพหย่าร้าง แยกกันอยู่ และเป็นหม้าย ($p = 0.005$) พัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา (RL) ในกรุงเทพฯ พบว่าเด็กที่เล่นมือถือ เกมส์ เฉลี่ยวันละมากกว่า 3 ชั่วโมง มีผลต่อพัฒนาการมากกว่าเด็กที่เล่นน้อยกว่า 3 ชั่วโมง ($p = 0.025$) พัฒนาการด้านการใช้ภาษา (EL) ในจังหวัดลำพูนพบปัจจัย คือ การสูบบุหรี่ของมารดาก่อนการตั้งครรภ์ ($p = 0.034$) และการสูบบุหรี่ระหว่างเลี้ยงดูเด็ก ($p = 0.025$) มีผลลบทำให้เด็กพัฒนาการไม่สมวัย

สรุป : ไม่มีความแตกต่างของพัฒนาการของเด็กอายุ 1 - 5 ปี ในกรุงเทพฯ กับเด็กในภาคเหนือตอนบน ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กในกรุงเทพฯ คือ บุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยสถานภาพสมรสของบิดามารดา ลักษณะของครอบครัวและเด็กที่เล่นมือถือ เกมส์ เฉลี่ยวันละมากกว่า 3 ชั่วโมง ส่วนในจังหวัดลำพูน ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการ คือ สถานภาพสมรสของบิดามารดา การสูบบุหรี่ของมารดาก่อนการตั้งครรภ์และระหว่างเลี้ยงดูเด็ก

คำสำคัญ : พัฒนาการ, กรุงเทพฯ, ภาคเหนือตอนบน.

วัยเด็ก คือ วัยเริ่มต้นของชีวิต มีความสำคัญที่จะเป็นตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตในการเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต เป็นเหมือนต้นทุนชีวิตของคนนั้น เด็กทุกคนเกิดมาพร้อมกับศักยภาพที่จะเติบโต และพัฒนาความสามารถในด้านต่าง ๆ ให้เป็นไปตามวัย และประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้มา ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ อย่าง ทั้งภาวะสุขภาพ สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย การอบรมเลี้ยงดู และโอกาสในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย จึงมีความจำเป็นที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือบุคคลผู้ใกล้ชิดกับเด็ก ต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนของพัฒนาการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็ก เพื่อที่จะได้ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้เหมาะสมเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพต่อไป⁽¹⁾

พัฒนาการเด็กเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ และการฝึกทักษะทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเคลื่อนไหว (Gross Motor : GM) ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา (Fine Motor : FM) ด้านการเข้าใจภาษา (Receptive Language : RL) ด้านการใช้ภาษา (Expressive Language : EL) และด้านการช่วยเหลือตัวเองและสังคม (Personal and Social : PS) โดยที่เด็กจะมีการเรียนรู้และฝึกทักษะด้านต่าง ๆ เหล่านี้ได้ในช่วงเวลาที่เฉพาะและเหมาะสมกับวัย⁽²⁾ จากข้อมูลของกรมอนามัยปี พ.ศ. 2551 พบว่าปัจจุบันเด็กไทยมีพัฒนาการล่าช้ากว่าปีที่ผ่านมาถึง 4 % และจากโครงสร้างประชากรปัจจุบันพบว่าจำนวนเด็กปฐมวัยในประเทศไทยมีประมาณ 6 - 7 ล้านคน แบ่งเป็นเด็กที่อยู่ในวัยเรียน 8 % และเป็นกลุ่มเด็กเล็กถึง 92%⁽³⁾

จะเห็นว่าประเทศไทยมีจำนวนเด็กเล็กเป็นจำนวนมาก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาพัฒนาการของเด็ก เพราะว่าเด็กที่เกิดมาไม่ว่าจะเกิดอยู่ในภูมิภาคใดของประเทศไทย ก็ควรที่จะได้รับสิทธิ และโอกาสในการเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียมกัน และเนื่องจากยังไม่มีข้อมูลการศึกษาในประเทศไทยที่เกี่ยวกับความแตกต่างของพัฒนาการของเด็กในเขตกรุงเทพฯ และในเขตภาคเหนือ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเรื่องดังกล่าว เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กต่อไป

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบ (Comparative studies) โดยใช้แบบคัดกรองพัฒนาการเด็ก อายุแรกเกิด - 5 ปี ฉบับกรมสุขภาพจิต (70 ข้อ) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลอายุไม่เกิน 5 ปี ในโรงเรียนเขตบางกะปิ กรุงเทพฯ และในเขตอำเภอสีจังหวัดลำพูน ใช้แบบสอบถามที่ได้ทำขึ้นเพื่อสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็กสำหรับผู้ปกครอง โดยผู้ปกครองที่เข้าร่วมวิจัยได้รับเอกสารข้อมูลคำอธิบายและได้ลงนามแสดงความยินยอมในเอกสารเข้าร่วมโดยสมัครใจผู้เข้าร่วมวิจัยทั้งหมด 260 คน แบ่งเป็นในกรุงเทพฯ 130 คน จังหวัดลำพูน 130 คน เก็บตัวอย่างให้ได้ตามจำนวนจนกว่าจะครบตามจำนวน n ที่ได้คำนวณ การวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณา และอนุญาตให้ดำเนินการจากคณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 1 แบบคัดกรองพัฒนาการเด็ก อายุแรกเกิด - 5 ปี ฉบับกรมสุขภาพจิต (70 ข้อ) ประกอบด้วยพัฒนาการทั้งหมด 5 ด้าน ประเมินตามอายุจริงของเด็กโดยคำนวณเป็นเดือน เริ่มจากพัฒนาการที่ต่ำกว่าอายุจริง 1 ช่วงอายุ เริ่มจากทักษะใดก่อนก็ได้ ในกรณีที่เด็กผ่านให้ทดสอบในช่วงอายุที่สูงขึ้นต่อไป ในกรณีที่เด็กไม่ผ่าน ให้ถอยไปทดสอบในช่วงอายุที่ต่ำกว่า ประเมินทักษะจนครบทุกด้าน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็ก แบ่งเป็น 3 ส่วน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีทั้งหมด 21 ข้อดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยด้านตัวเด็ก ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยด้านครอบครัว ส่วนที่ 3 ข้อมูลปัจจัยด้านบิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดู

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ทางสถิติอาศัยโปรแกรม SPSS Statistic Version 17.0 เพื่ออธิบายลักษณะของ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา โดยใช้การทดสอบการแจกแจงแบบ Hypergeometric Distribution ด้วย Exact test และสถิติ Chi-Square

ผลการศึกษา

1. เปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กในกรุงเทพฯ และจังหวัดลำพูน

พัฒนาการของเด็กทั้ง 5 ด้าน พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน แยกตามลำดับ ตามตาราง ดังนี้

จากตารางที่ 1 พบว่าด้านการเคลื่อนไหว (GM) เด็กทั้งสองแห่งพัฒนาการสมวัย ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100.0 ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา (FM) พบว่าเด็กทั้งสองแห่งส่วนใหญ่พัฒนาการสมวัยในกรุงเทพฯ คิดเป็นร้อยละ 83.8 ในจังหวัดลำพูน คิดเป็นร้อยละ 84.6 พัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา (RL) พบว่าเด็กทั้งสองแห่ง ส่วนใหญ่พัฒนาการสมวัยในกรุงเทพฯ คิดเป็นร้อยละ 91.5 ในจังหวัดลำพูนคิดเป็นร้อยละ 97.7 พัฒนาการด้านการใช้ภาษา (EL) พบว่าเด็กทั้งสองแห่งส่วนใหญ่พัฒนาการสมวัยในกรุงเทพฯ คิดเป็นร้อยละ 98.5 ใน

จังหวัดลำพูน คิดเป็นร้อยละ 95.4 พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตัวเองและสังคม (PS) พบว่าในกรุงเทพฯ พัฒนาการสมวัยทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 100.0 ในจังหวัดลำพูน พบว่าส่วนใหญ่พัฒนาการสมวัย คิดเป็นร้อยละ 99.2

2. วิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กด้านต่างๆ ในกรุงเทพฯ

จากตารางที่ 2 พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา (FM) ได้แก่ บุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ด้วย ในเด็กที่อาศัยอยู่กับทั้งบิดาและมารดา มีพัฒนาการสมวัยมากกว่าเด็กที่อาศัยอยู่กับบิดาคนเดียว มารดาคนเดียว ญาติ หรืออื่น ๆ ($p < 0.001$) และเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสกัน มีพัฒนาการที่สมวัยมากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีบิดาและมารดามีสถานภาพ หย่าร้าง แยกกันอยู่ และเป็นหม้าย ($p < 0.001$) และเด็กที่อยู่ในครอบครัวเดี่ยวมีพัฒนาการสมวัยมากกว่าครอบครัวขยาย ($p = 0.011$) ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา (RL) ได้แก่ เด็กที่เล่นมือถือ เกมสัปดาห์ละวันละมากกว่า 3 ชั่วโมง มีผลลบต่อพัฒนาการมากกว่าเด็กที่เล่นน้อยกว่า 3 ชั่วโมง ($p = 0.025$) และปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการด้านการใช้ภาษา (EL) พบว่าไม่มีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 1. แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลเปรียบเทียบเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กในกรุงเทพฯ และจังหวัดลำพูน

พัฒนาการด้าน	ผล	กรุงเทพฯ		จังหวัดลำพูน		p-value ^a
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
การด้านการเคลื่อนไหว : Gross Motor (GM)	ผ่าน	130	100.0	130	100.0	-
	ไม่ผ่าน	0	0	0	0	
ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา : Fine Motor (FM)	ผ่าน	109	83.8	110	84.6	0.865
	ไม่ผ่าน	21	16.2	20	15.4	
ด้านการเข้าใจภาษา: Receptive Language (RL)	ผ่าน	124	95.4	127	97.7	0.500
	ไม่ผ่าน	6	4.6	3	2.3	
ด้านการใช้ภาษา: Expressive Language (EL)	ผ่าน	128	98.5	124	95.4	0.281
	ไม่ผ่าน	2	1.5	6	4.6	
ด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม: Personal and Social (PS)	ผ่าน	130	100.0	129	99.2	1.000
	ไม่ผ่าน	0	0	1	0.8	

^aa = ใช้สถิติ Fisher's Exact test ในการทดสอบความแตกต่างของข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 2. แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กในเด็กกรุงเทพฯ

พัฒนาการด้าน	ตัวแปร	ผ่าน		ไม่ผ่าน		X ²	p-value
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
การใช้กล้ามเนื้อ มัดเล็กและ สติปัญญา	บุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ด้วย						
	บิดาและมารดา	93	95.9	4	4.1	40.830	<0.001 ^b
	อื่น ๆ	16	48.5	17	51.5		
สถานภาพสมรสของบิดา							
: FM	มารดา					42.838	<0.001 ^b
	สมรส	94	95.9	4	4.1		
	หม้าย/หย่า/แยก	15	46.9	17	53.1		
	ลักษณะครอบครัว						
การเข้าใจภาษา	ครอบครัวเดี่ยว	69	90.8	7	9.2	6.512	0.011 ^b
	ครอบครัวขยาย	40	74.1	14	25.9		
	เด็กเล่นมือถือ, เกมส์เฉลี่ยวันละ						
	< 3 ชั่วโมง	120	96.8	4	3.2		
: RL	> 3 ชั่วโมง	4	66.7	2	33.3		

*a = ใช้สถิติ Fisher's Exact Test ในการทดสอบความแตกต่างของข้อมูลทั่วไป Statistical significant at p-value < 0.05

*b = ใช้สถิติ Chi-Square Test ในการทดสอบความแตกต่างของข้อมูลทั่วไป Statistical significant at p-value < 0.05

3. วิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กด้านต่างๆ ในจังหวัดลำพูน

จากตารางที่ 3 พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา (FM) ได้แก่ เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสกัน มีพัฒนาการที่สมวัยมากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีบิดาและมารดา มีสถานภาพ หย่าร้าง แยกกันอยู่ และเป็นหม้าย ($p = 0.005$) ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา (RL) พบว่าไม่มีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการด้านการใช้ภาษา (EL) ได้แก่ การสูบบุหรี่ของมารดาก่อนการตั้งครรภ์ ($p = 0.034$) และการสูบบุหรี่ระหว่างเลี้ยงดูเด็ก ($p = 0.025$) มีผลทำให้เด็กพัฒนาการไม่สมวัย และปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม (PS) ได้แก่ การสูบบุหรี่ของมารดาระหว่างการตั้งครรภ์ ($p = 0.038$) และการดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาระหว่างการตั้งครรภ์ ($p = 0.031$) มีผลทำให้เด็กพัฒนาการไม่สมวัย

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาความแตกต่างของพัฒนาการของเด็กอายุ 1 - 5 ปี ในกรุงเทพฯ กับเด็กในภาคเหนือตอนบน พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของอนุพันธ์ สุวรรณพันธ์ ซึ่งพบว่าเขตที่อยู่อาศัยชุมชนเมือง และชนบทไม่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการ⁽⁴⁾ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากลักษณะสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปจากเดิม การคมนาคมขนส่ง เทคโนโลยีการสื่อสารที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วไทย การกำหนดนโยบายของทางภาครัฐบาล ทำให้เด็ก ๆ สามารถเรียนรู้ได้เท่ากัน ไม่ว่าจะอยู่ภูมิภาคใดของประเทศไทย อีกทั้งพ่อแม่ผู้ปกครอง มีความกระตือรือร้นในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาล ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับ อารีรัตน์ ขำอยู่ และคณะ⁽⁵⁾ และของ วชิรา กสิโกศล และคณะ⁽⁶⁾ ที่พบว่าเด็กที่อาศัยในชุมชนเมืองมีพัฒนาการที่สมวัยกว่าเด็กที่อาศัยในชุมชนชนบท

ตารางที่ 3. แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการในเด็กจังหวัดลำพูน

พัฒนาการด้าน	ตัวแปร	ผ่าน		ไม่ผ่าน		X ²	p-value
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา (Fine Motor : FM)	สถานภาพสมรสของบิดามารดา						
	สมรส	93	89.4	11	10.6	-	0.005 ^a
การใช้ภาษา (Expressive Language: EL)	หม้าย/หย่า/แยก	17	65.4	9	34.6		
	การสูบบุหรี่ของมารดา ก่อนการตั้งครรภ์						
	สูบบุหรี่	5	71.4	2	28.6	-	0.034 ^a
	ไม่สูบบุหรี่	119	96.7	4	3.3		
	ระหว่างเลี้ยงดูบุตร						
	สูบบุหรี่	4	66.7	2	33.3	-	0.025 ^a
	ไม่สูบบุหรี่	120	96.8	4	3.2		
	การสูบบุหรี่ของมารดา ระหว่างตั้งครรภ์						
การช่วยเหลือตนเอง และสังคม (Personal and Social : PS)	สูบบุหรี่	4	80.0	1	20.0	-	0.038 ^a
	ไม่สูบบุหรี่	125	100.0	0	0		
	การดื่มแอลกอฮอล์ของมารดา ระหว่างตั้งครรภ์						
	ดื่ม	3	75.0	1	25.0	-	0.031 ^a
	ไม่ดื่ม	126	100.0	0	0		

*a = ใช้สถิติ Fisher's Exact Test ในการทดสอบความแตกต่างของข้อมูลทั่วไป Statistical significant at p-value < 0.05

*b = ใช้สถิติ Chi-Square Test ในการทดสอบความแตกต่างของข้อมูลทั่วไป Statistical significant at p-value < 0.05

พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว จากการศึกษาพบว่าเด็กทั้งสองแห่งมีพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว สมวัยหรืออยู่ในระดับปกติเหมือนกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเด็กทั้งสองแห่ง มีภาวะสุขภาพแข็งแรง ไม่พิการ เหมือนๆ กัน ซึ่งในด้านพัฒนาการสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อารีรัตน์ ขำอยู่ และคณะ⁽⁵⁾ ที่พบว่าเด็กก่อนวัยเรียนอายุ 3 - 5 ปี มีพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่อยู่ในระดับปกติ แต่แตกต่างกันตรงที่ อารีรัตน์ไม่พบเด็กที่มีปัญหาพัฒนาการล่าช้า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเป็นเด็กที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในขณะที่การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในเด็กที่ เรียนในโรงเรียนอนุบาลที่จัดการเรียน

การสอนโดยรัฐบาล และสอดคล้องกับการศึกษาของ เยาวลักษณ์ อุดมวรรณกุล⁽⁷⁾ ที่ศึกษาพัฒนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่าพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหวในเด็กอายุ 3 - 5 ปี พัฒนาการสมวัยมากที่สุด และสอดคล้องกับการศึกษาของดวงหทัย จันทร์เชื้อ และคณะ⁽⁸⁾ ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการเด็กในจังหวัดพิษณุโลก พบว่าพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่สมวัยมากที่สุด

ผลการศึกษาพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม พบว่าพัฒนาการของเด็กในกรุงเทพฯ พัฒนาการสมวัยทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100.0 มากกว่าในจังหวัดลำพูนที่เด็กพัฒนาการผ่าน คิดเป็นร้อยละ

99.2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเด็กในกรุงเทพฯ อาศัยอยู่ในสภาพสังคมที่ต้องแข่งขัน รีบเร่ง เด็กต้องใช้ทักษะในการอยู่รอดต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับกาลเทศะในบริบทเชิงสังคม และวัฒนธรรมของตนเอง ลักษณะของโรงเรียนที่ไปเก็บข้อมูลเป็นโรงเรียนรัฐบาลขนาดใหญ่ อยู่ในสภาพแวดล้อมกลางเมืองหลวง เด็กอาศัยรวมอยู่ผู้คนมากมาย ทำให้เด็กพัฒนาทักษะพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตัวเอง และสังคมได้มากกว่าเด็กในลำพูนที่มีสภาพแวดล้อมเป็นเมืองเล็ก ๆ โรงเรียนที่ไปเก็บข้อมูลตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชนขนาดเล็ก ซึ่งผลการศึกษาด้านพัฒนาการดังกล่าวสอดคล้องกันกับการศึกษาของอนุพันธ์ สุวรรณพันธ์⁽⁶⁾ ที่ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการ ในเด็กที่อายุต่ำกว่า 6 ปีในภาคกลางของประเทศไทย พบว่าพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเอง และสังคมมีจำนวนเด็กที่ผ่านเกณฑ์มากที่สุด ในขณะที่การศึกษาของเยาวลักษณ์ อุดมวรรณกุล⁽⁷⁾ พบว่าพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคมในเด็กจังหวัดเชียงใหม่ผ่านเกณฑ์หรือพัฒนาการสมวัยน้อยที่สุด

ผลการศึกษาพัฒนาการด้านการใช้ภาษา พบว่าเด็กในกรุงเทพฯ พัฒนาการผ่าน คิดเป็นร้อยละ 98.5 ในขณะที่เด็กในจังหวัดลำพูน พัฒนาการผ่าน คิดเป็นร้อยละ 95.4 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเด็กส่วนใหญ่ในกรุงเทพฯ ใช้ภาษากลางในการสื่อสาร เด็กมีการใช้ภาษาพูดทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนเหมือนกัน ซึ่งในขณะที่จังหวัดลำพูนจะมีภาษาถิ่นเป็นภาษาเหนือ และในบางหมู่บ้านอาจจะมีภาษากะเหรี่ยงที่เด็กใช้ในการสื่อสารกับบุคคลที่บ้านกับคุณครูที่โรงเรียนไม่เหมือนกัน อาจสร้างความสับสนให้กับเด็กได้ ซึ่งพบว่าผลการศึกษาด้านพัฒนาการสอดคล้องกันกับการศึกษาของเยาวลักษณ์ อุดมวรรณกุล⁽⁷⁾ ที่พบว่าพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษาของเด็กมีพัฒนาการสมวัยมากกว่าพัฒนาการด้านการใช้ภาษา

ผลการศึกษาพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา พบว่าเด็กในกรุงเทพฯ พัฒนาการผ่านน้อยกว่าเด็กในจังหวัดลำพูน กล่าวคือในกรุงเทพฯ เด็กพัฒนาการผ่าน ร้อยละ 95.4 ในขณะที่ในจังหวัดลำพูนเด็กพัฒนาการผ่านร้อยละ 97.7 ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากการสำรวจข้อมูลทั่วไปในเด็กทั้งสองแห่งพบว่าเด็กในกรุงเทพฯ

มีโอกาสเข้าถึงสื่ออุปกรณ์มือถือ เกมสื่อกอมพิวเตอร์ หรือเกมออนไลน์มากกว่าเด็กในจังหวัดลำพูน ซึ่งการใช้ภาษาในอินเทอร์เน็ต หรือเกมสื่อบางส่วนที่เป็นภาษาแสดง ไม่เป็นทางการอาจส่งผลทำให้เด็กเกิดความสับสนระหว่างภาษาที่เป็นทางการกับภาษาที่ใช้ในกลุ่มคนเฉพาะ ซึ่งพบว่าผลการศึกษาด้านพัฒนาการมีความแตกต่างกับการศึกษาของศิริสรา ลิปิพันธ์⁽⁹⁾ ที่พบว่าพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษามีระดับพัฒนาการผ่านมากกว่า พัฒนาการเกี่ยวกับการใช้ภาษา ทั้งนี้อาจจะอธิบายได้ว่าเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลถึงแม้จะเป็นเด็กในภาคกลางเหมือนกัน แต่มีความแตกต่างกันที่เด็กอยู่ในสถานสงเคราะห์ในขณะที่ในการศึกษาครั้งนี้เด็กอยู่ในโรงเรียนอนุบาลของรัฐบาล

ผลการศึกษาพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา พบว่าเด็กในกรุงเทพฯ พัฒนาการผ่านร้อยละ 83.8 ในขณะที่เด็กในจังหวัดลำพูนพัฒนาการผ่านร้อยละ 84.6 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื่องมาจากการศึกษาข้อมูลทั่วไป พบว่าสภาพครอบครัวที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยมีผลต่อพัฒนาการของเด็ก หากเด็กได้รับความรักความเข้าใจ การกระตุ้นพัฒนาการจากครอบครัวที่อบอุ่น เด็กจะมีพัฒนาการที่สมวัยมากกว่าเด็กที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว ซึ่งพบว่าเด็กในกรุงเทพฯ มีโครงสร้างครอบครัวที่เด็กจะอาศัยอยู่กับพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวมากกว่า ซึ่งอาจทำให้พ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวไม่มีเวลามอบความรักความอบอุ่น รวมไปถึงการกระตุ้นพัฒนาการที่เหมาะสมกับเด็ก ซึ่งพบว่าผลการศึกษาด้านพัฒนาการมีความสอดคล้องกับการศึกษาของสุนทรี ศรีผุดผ่อง และเพ็ชรน้อย ศรีผุดผ่อง⁽¹⁰⁾ ที่ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กมีพัฒนาการสมวัยน้อยที่สุด และสอดคล้องกับการศึกษาของ Annika Gottschling⁽¹¹⁾ และคณะที่ศึกษาในเด็กปฐมวัยใน North-Eastern Germany พบว่าในสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน เด็กมีพัฒนาการของกล้ามเนื้อมัดเล็กแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กที่น่าสนใจ เช่น คุณครูผู้ดูแลเด็ก เพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดตัวเด็ก รวมไปถึงกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในแต่ละโรงเรียนได้จัดขึ้น ซึ่งจะเป็นตัวช่วยในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมโครงสร้างของโรงเรียนที่เด็ก ๆ ได้เข้าไปเรียนยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่น่าสนใจที่จะมีส่วนส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ๆ ได้หากมีการศึกษาในครั้งต่อไป

ข้อจำกัดของการศึกษา

1. การสำรวจข้อมูลจำนวนเด็กนักเรียนในโรงเรียนที่ได้จากอินเทอร์เน็ตกับข้อมูลจริงไม่ตรงกันมีความคลาดเคลื่อนทำให้การเตรียมเอกสารและระยะเวลาที่ใช้ในการทำวิจัยมากกว่าที่กำหนดเอาไว้
2. สถานที่ใช้ในการตรวจพัฒนาการเด็กแตกต่างกันไปในแต่ละโรงเรียน บางแห่งเด็กจะเข้ามาดูพร้อม ๆ กันทำให้เด็กที่กำลังทดสอบเสียสมาธิ
3. การทดสอบพัฒนาการเด็กในครั้งนี้ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย เนื่องจากติดกิจวัตรประจำวัน ข้อคำถามบางอย่างถามจากคุณครูประจำชั้น และจากการสังเกตกิจกรรมของเด็ก ๆ ในช่วงพักกลางวันหรือเวลาที่เด็ก ๆ เล่นกัน

สรุป

ไม่มีความแตกต่างของพัฒนาการของเด็กอายุ 1 - 5 ปีในกรุงเทพฯ กับเด็กในภาคเหนือตอนบน ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กในกรุงเทพฯ คือ บุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ด้วย สถานภาพสมรสของบิดามารดา ลักษณะของครอบครัว และเด็กที่เล่นมือถือ เกมสัปดาห์ละมากกว่า 3 ชั่วโมง ส่วนในจังหวัดลำพูนปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการ คือ สถานภาพสมรสของบิดามารดา การสูบบุหรี่ของมารดา ก่อนการตั้งครรภ์และระหว่างเลี้ยงดูเด็ก

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้

ความรู้ในด้านต่าง ๆ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ จังหวัดเชียงใหม่ ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียน ตลอดจนไปถึงคุณครูประจำชั้นเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่ได้อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี ขอขอบคุณพ่อแม่ผู้ปกครองที่ยินยอมให้บุตรหลานมาเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณเด็ก ๆ ทุกคนที่เข้าร่วมในงานวิจัย

อ้างอิง

1. นิตยา คชภักดี. ตำราพัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก. กรุงเทพฯ: ปิยอนด์ เอนเทอร์ไพรซ์, 2554
2. สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์. คู่มือคัดกรองและส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิด - 5 ปี ฉบับกรมสุขภาพจิต (70 ข้อ). สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์, 2555
3. ปวีณา กาญจนขจรศักดิ์. กรมอนามัยความรู้เพื่อประชาชน (ออนไลน์). 11 ส.ค. 2551 [เข้าถึงเมื่อ 18 พ.ย. 2555]. เข้าถึงได้จาก: http://www.anamai.moph.go.th/ewt_new.php?nid=641&filename=index2012_1
4. อนุพันธ์ สุวรรณพันธ์. การเจริญเติบโต พัฒนาการภาวะสุขภาพ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ภาคกลางของประเทศไทย [วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540
5. อาริรัตน์ ขำอยู่, มณีรัตน์ ภาคภูม, จินตนา วัชรสินธุ์, นุจรี เนตรทิพย์, วรณี เดียววิเศษ. พัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรมการพัฒนาชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: บทควมวิจัย. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 2545 ก.ย. - ธ.ค.; 10(3): 1 - 12
6. วชิรา กิจโกศล, วัชรารัตน์ ภิสสาสุนทร, พูนสุข สรียภรณ์. การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กวัยก่อนเรียนในเขตเมืองและชนบท. รามาธิบดีเวชสาร 2532 ม.ค. - มี.ค.; 12(1): 27 - 30

7. เยาวลักษณ์ อุดมวรรณกุล. ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2554
8. ดวงหทัย จันทร์เชื้อ, บุญสนอง ภิญโญ, ศุภสิทธิ์ พรรณารุโณทัย. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการเด็ก 0 - 5 ปี (ออนไลน์). 2547 [เข้าถึงเมื่อ 27 พ.ย.2555]. เข้าถึงได้จาก: http://hpc9.anamai.moph.go.th/research/Index.php?option=com_content&task=view&id=88&Itemid=48
9. ศิริสรา ลิปิพันธ์. พัฒนาการเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี และคุณลักษณะของผู้ดูแลในสถานสงเคราะห์เด็กอ่อน สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในเขตภาคกลาง [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551
10. สุนทรี ศรีผดุง, เพ็ชรน้อย ศรีผดุง. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัย จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารความปลอดภัยและสุขภาพ 2552 เม.ย. - มิ.ย.: 39 - 48
11. Gottschling-Lang A, Franze M, Hoffmann W. Associations of motor developmental risks with the socioeconomic status of preschool children in North-Eastern Germany. Child Development Research 2013:[6 page]. <http://dx.doi.org/10.1155/2013/790524>